

[Ole Henriksen]

rede i, at man, hver gang man betaler sin elregning, også betaler kontingent til Dansk Arbejdsgiverforening. Jeg mener, det er borgerne aldeles uvedkommende at skulle støtte Dansk Arbejdsgiverforening på den måde, ligesom vi selvfølgelig på den anden side kan sige, at man jo ikke betaler lønmodtagernes fagforeningskontingent over elregningen.

Vi synes, det er helt urimeligt, at man skal leve under sådanne forhold, og det er den principielle baggrund for, at vi stadig væk fremsætter forslaget. Jeg bedømmer ikke dette Hermann-udvalgs betænkning på samme måde som ministeren, for dér nævnes det jo nærmest som konklusion, at det vil være uden praktisk betydning, om dette forslag bliver vedtaget. Det vil det altså ikke for os: vi mener bestemt, der er mange argumenter for at gennemføre det, og vi vil i hvert fald fortsat presse på. Men det kan godt være, vi under udvalgsarbejdet kan få opklaret, om dette simpelt hen er imod grundlovens § 78 osv., men det tvivler jeg meget på.

Jeg vil ikke sige mere. Jeg er ikke overrasket over ordførertalerne, men kan i hvert fald meddele, at vi ikke af den grund opgiver ønsket om, at forslaget bliver behandlet grundigt under et udvalgsarbejde.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til arbejdsmarkedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af lovforslag nr. L 93:

Forslag til lov om ændring af lov om arbejdsretten.

Af Ole Henriksen (SF) m.fl.
(Fremsat 29/11 84).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Arbejdsministeren (Grethe Fenger Møller):

Loven om arbejdsretten er en af hjørnestene i det faglige system, som igen er en af forudsætningerne for stabile, ordnede forhold på arbejdsmarkedet. Det fagretlige system er i alt væsentligt bygget op af arbejdsmarkedets parter, og jeg mener derfor, man skal være særdeles varsom med at rukke ved den etablerede balance gennem indgreb udefra.

Det forslag, vi her har til førstebehandling, lever efter min mening ikke op til dette krav om varsomhed. Forslaget går ud på at begrænse de faglige organisationers ansvar i forbindelse med overenskomstbrud. Mens der efter gældende ret kan pålægges en organisation ansvar, når den har gjort sig delagtig i det påklagede forhold, skal ansvar efter forslaget begrænses til kun at kunne pålægges en organisation, hvis den direkte har beordret sine medlemmer til at begå overenskomststridige handlinger. Ifølge bemærkningerne tager forslaget sigte på at ændre den retspraksis, som i de senere år har udviklet sig i arbejdsrettens domme, og hvorefter flere og flere faglige organisationer bliver idømt større og større bøder på, hvad forslagsstillerne kalder et tvivlsomt grundlag. Det anføres ikke, hvilke domme der efter forslagsstillerens mening er afsagt på tvivlsomt grundlag, eller hvori det tvivlsomme består. Jeg må derfor bestemt tage afstand fra en sådan almindelig mistænkeliggørelse af denne domstol.

Vi har tidligere set, at udviklingen har gjort det rimeligt at ændre i loven, også for så vidt angår bestemmelserne om, i hvilke tilfælde der skal kunne idømmes bod. Jeg minder om den lempelse, der i 1973 blev gennemført med hensyn til bod for visse kortvarige arbejdsnedlæggelser. Men det skete efter en enig indstilling fra arbejdsmarkedets parter under et grundigt udvalgsarbejde.

Det foreliggende forslag har ikke et sådant grundlag. Der har været nogle kritiske ytringer i forbindelse med enkelte domme, der i bestemte vendinger og med mærkbare bodsbeløb har indskærpet organisationsansvaret, og det vil ofte være tilfældet for den domte parts vedkommende, men der er ikke fra arbejdsmarkedets parter fremsat noget ønske om af den grund at få ændret loven.

[Arbejdsministeren]

På denne baggrund må jeg afvise ethvert forsøg på at rokke ved arbejdsrettens autoritet, og jeg må altså derfor på regeringens vegne afvise lovforslaget.

Ole Vagn Christensen (S):

Socialdemokratiet er tilhænger af det organiserede arbejdsmarked, som omfatter de faglige organisationer i enhedsfagbevægelsen på den ene side og arbejdsgivernes organisationer på den anden side. Vi finder det rigtigt, at der er et sæt spilleregler for overenskomstfornyelser, optræden på arbejdsmarkedet og aftaler vedrørende arbejdsforhold. Dette system er godt og har vist sin levedygtighed i det danske samfund som en overordentlig rimelig måde at tilrettelægge arbejdsmarkedet på.

Med i hele dette billede hører arbejdsretten som et organ til sikring af overholdelsen af de kollektive overenskomster, det, vi i daglig tale kalder fredspligten, og sanktionsmulighederne er i arbejdsretlig sammenhæng bod.

Nu foreslår SF i sit forslag, at man fjerner adgangen til at idømme organisationsansvar i forbindelse med overenskomststridige aktioner, medmindre organisationerne direkte har opfordret til at foretage overenskomststridige handlinger.

Vi er meget skeptiske over for en sådan ændring. Medfører dette f.eks., at sager vedrørende organisationernes rolle fremover ikke hører hjemme i arbejdsretten, men derimod i det almindelige retssystem som civile sager med mulighed for idømmelse af erstatningsansvar? En sådan udvikling finder vi uheldig. Vi mener klart, at bedømmelsen af organisationernes optræden i forhold til de kollektive aftaler hører hjemme i den særlige arbejdsretlige sammenhæng.

Men når det er sagt, vil vi gerne fra socialdemokratiets side slå fast, at de nuværende arbejdsretlige regler rejser en lang række problemer, som vi bør nævne. Den seneste bod for organisationsansvar lød på 20 mill. kr. Til sammenligning kan det nævnes, at bøden for KFKs overtrædelse af miljøloven i forbindelse med sagen fra Århus amt lød på 10.000 kr. Der er sandelig forskel! Og i Ålborgdommen dømte man rub og stub – også efterlønsmodtagere og pensionister, der var medlemmer af fagforeningen. Disse eksem-

pler vidner om en stigende politisering af hele det arbejdsretlige system, og den vil vi advare imod. Den skyldes bl.a. højrekræfternes direkte indblanding med støtte til ganske bestemte grupper, som udgør klare mindretal, men som nyder ganske særlig bevågenhed fra borgerligt hold og i medierne. Denne indblanding og støtten til disse mindretal forstyrrer roen på arbejdsmarkedet, fordi den store gruppe af lønmodtagere føler sig angrebet og derfor forsvarer velerhvervede rettigheder, som er bygget op og udviklet igennem lang tid og over mange år, og så idømmes der organisationsansvar med stigende intensitet og ud fra klare politiske retningslinjer. Det er en særdeles farlig udvikling, som de borgerlige højrekræfter her sætter i gang. Man leger i allerhøjeste grad med ilden.

På denne baggrund kan der godt være grundlag for at overveje rimeligheden af de nuværende regler om organisationernes rolle i det arbejdsretlige system. Organisationerne er en værdifuld del af arbejdsmarkedet. Dem kan og skal vi ikke underminere og svække. Uden dem og deres enhedsopbygning mister vi muligheden for at organisere og udvikle de arbejdsretlige relationer, og landet ender i en kaotisk situation.

Socialdemokratiet vil derfor gerne være med til at overveje ændringer, men vi vil ikke ændre disse spilleregler uden at inddrage organisationerne på arbejdsmarkedet i et forudgående udvalgsarbejde, og ligesom da vi sidst ændrede loven, kan vi måske så finde frem til nogle bedre regler, som sikrer systemet og sikrer, at det virker i overensstemmelse med sit formål.

Socialdemokratiet kan på denne baggrund ikke støtte lovforslaget, som det foreligger. Vi vil ikke ændre uden om organisationerne, men vi vil gerne i det videre arbejde overveje muligheden af at igangsætte noget, der kan sikre en rimelig arbejdsretlig udvikling til gavn for alle parter.

Bo Kristensen (KF):

Dette lovforslag, som er fremsat af SF, tror jeg ikke at SF umiddelbart har forventet det konservative folkeparti vil støtte, hvad vi heller ikke vil, idet det er det konservative folkepartis holdning, at arbejdsmarkedet med de traditioner, det har, i virkeligheden har været i stand til at respektere de aftaler, som

[Bo Kristensen]

man indgår, og finde sanktionsformer over for hinanden, som i respekt kan udfylde de rammer, som nu engang skal til imellem parter, som er villige til at indgå nogle aftaler.

Jeg synes, det er et meget fint instrument, der i virkeligheden sætter vores arbejdsmarkedssystem i relief og parterne i et ansvarsfuldt forhold til hinanden, og derfor vil vi meget nødig pille ved det arbejdsretlige system på disse felter.

Jeg har mærket mig, at SF i bemærkningerne til lovforslaget bruger udtrykket, at der er en lang række domme på et tvivlsomt grundlag. Det synes jeg er en påstand, som fortjener en uddybning. Hvad er det for nogle tvivlsomme domme, når begge parter har været enige i dem og man er enige i grundlaget for den måde, de er rejst på? Så vidt jeg har forstået, er der ikke umiddelbart ønsker imellem parterne i denne overenskomst om at gå ind i en nærmere forhandling om ændringer af de arbejdsretlige forhold. Vi opfatter derfor denne sag mere som et isoleret partipolitisk engagement end som et ønske om at bevare et arbejdsmarked, der arbejder på tillid imellem parterne.

Vi kan ikke støtte lovforslaget, men vil selvfølgelig arbejde med det i udvalget på den måde, som forslagsstillerne ønsker.

Jens Peter Jensen (V):

Venstre kan ikke medvirke til, at dette lovforslag gennemføres. Jeg kan ganske henholde mig til arbejdsministerens udtalelser. Jeg kunne i og for sig også henvise til hr. Ole Vagn Christensens udtalelser. Der var bare det med disse mystiske højrekræfter; dem kunne jeg godt tænke mig at høre lidt mere om. Men det kan jo være, vi kan få lejlighed til det i en kort bemærkning fra ordførerens side.

Venstre kan altså ikke medvirke til dette lovforslag.

Lone Dybkjær (RV):

Det radikale venstre kan ikke medvirke til det foreliggende lovforslag.

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

De faglige organisationer befinder sig i dag i en spændetroje. Det vidner både de 40 mill. kr., som SiD fik i bod, og Ålborgdommen om, og VS er positive over for ethvert

forsøg, der gøres på at begrænse mulighederne for at idømme bod for organisationsansvar. Det at ændre »delagtig« til »direkte har beordret« er selvfølgelig et forsøg derpå, og det synes vi er en god ting at forsøge, men vi frygter, at det ikke er nok, at det reelt ingen betydning får for mange områder, fordi andet forud faktisk er vedtaget i mange af hovedaftalerne. Det vil sige, at man kun kan ændre på noget, hvis fagorganisationerne gør noget ved det – f.eks. ved, at LO, AC og FTF trækker deres dommere ud af arbejdsretten og på den måde fremtvinger nogle grundlæggende nye forhandlinger om et system til at behandle tvistigheder, som så kunne følges op med konfliktrettigheder, hvis retssystemet ikke kunne bringe et kompromis. Vi mener altså ikke, at dette her går til biddet i tilstrækkeligt omfang, og jeg er da heller ikke sikker på, at man ikke, hvis man fik ændret det på den foreslåede måde, stadig væk kunne have idømt Ålborgs Fællesorganisation den bod, der blev idømt, men vi er positive over for forsøget.

Dohrmann (FP):

Fremskridtspartiet skal ingenlunde forsvare den nuværende arbejdsret; derfor har vi også tidligere foreslået, at loven blev totalt ophævet, men det, SF her foreslår, vil ikke gøre den bedre, og derfor kan vi naturligvis ikke støtte lovforslaget.

Ole Henriksen (SF):

Det ser jo heller ikke umiddelbart ud til, at forslaget kan føres igennem, men jeg synes nok, at de forskellige ordførere, som har været negative, burde erkende, at der i de senere år er sket et betydeligt skred i hele retsgrundlaget inden for arbejdsretten. Bemærkningerne til forslaget illustrerer også tydeligt, at både Dansk Arbejdsgiverforening og forskellige lærebøger, som skrives af arbejdsgiverrepræsentanter, helt klart har til hensigt at flytte retsgrundlaget for afsigelse af domme over organisationer. Det betyder, at lovgivningen ikke er præcis nok på dette område. Det betyder, at retten efter eget skøn kan gå ud over nogle rammer, som den har holdt sig inden for, når den begynder at idømme bøder, fordi den nu synes, at der skal smækkes lidt hårdere. Det er jo ikke noget, vi kender inden for almindelig retspleje, hvor vi opere-

[Ole Henriksen]

rer med strafferammer og den slags ting, og hvor man siger, at der er loft over straffen. Her bruger man boden som en svøbe, og man prøver bare at tømme organisationernes kasse og lamme fagbevægelsen på den måde. Det kan ikke være rigtigt, at man fortsat skal leve med den trussel, at man risikerer at få en bod, når man udtaler sig som organisationsleder. Når man har været i arbejdsretten og får dommens udskrift, viser det sig ofte, at der har været lagt megen vægt på, hvad der har stået i aviser, hvad der har været citeret af journalister og så videre af udtalelser. Det spiller f.eks. en væsentlig rolle, at en fagforeningsformand har sagt: jeg har sådan set sympati for det, de gør, men jeg har pålagt vores folk at gå i arbejde igen. Sådan en udtalelse, hvor han bare siger: jeg forstår godt det, I har gjort, men I skal gå i arbejde igen, får man altså en bod for, som ligger oppe i millionklassen, og vi mener ikke, at man i den grad bør kunne anfægte yringsfriheden for organisationsfolk, så at de ikke kan udtale sig på en sådan måde.

Man sidder også i Dansk Arbejdsgiverforening og tapper radioaviserne – for det tilfælde, at der skulle komme bemærkninger dér, som man kan få med i anklageskriftet. Alle disse ting, som ikke altid er korrekte gengivelser af, hvad der er blevet sagt, lægger man altså også til grund for disse meget store bøder til organisationerne. Vi opfatter det i SF som en stor fare for et demokratisk retssystem, at man på denne måde undergraver organisationslederens ret til at udtale sig på fornuftig vis, når der er konflikter.

Der kunne nævnes en række konflikter, hvor det her har været tilfældet, men det er jo allerede blevet gjort. Jeg synes også, at Fællesorganisationen i Ålborg, som jo egentlig ikke er en faglig organisation i den forstand, men er en sammenslutning af organisationer og andre, lige pludselig skal have en ordentlig bod, fordi den er kommet til at sige ting, som man ikke synes om i arbejdsretten. Så har der selvfølgelig også været de store bøder på SiD-området og på andre områder i den senere tid, og det er jo beskrevet i bemærkningerne, hvad det betyder.

Hr. Bo Kristensen sagde, at han syntes, denne arbejdsret var et fint instrument, og jeg forstår udmærket, at det er et godt instrument set ud fra hr. Bo Kristensens synspunkt, men det mener vi altså ikke er tilfæl-

det. Jeg kan godt love, at SF fortsat vil presse på for at få ændret disse forhold i forbindelse med organisationsansvaret. Der er ikke noget særlig rabiat i dette forslag fra SFs side, for der er jo ikke tale om, at arbejdsretten skal nedlægges. Vi så meget gerne mere omfattende diskussioner om arbejdsretten og større ændringer af det arbejdsretlige system, men netop dette område viser, at der i allerhøjeste grad er brug for, at man får nogle revisioner, inden bøderne størrelse vokser. Hvis hr. Knud Christensen, formanden for LO, kom til at sige et eller andet, som kunne tolkes som medansvarligt for en arbejdsnedlæggelse, ville man efter de regler, som nu gælder inden for arbejdsretten, idømme en bod, der lå oppe omkring et par hundrede millioner kroner, måske ½ mia kr., fordi det var en LO-formand, der havde sagt det.

Det er noget, som jeg mener vi skal have stoppet så hurtigt som muligt, og jeg skal da takke for, at socialdemokratiet og også til dels VS i hvert fald vil se positivt på, at vi underkaster dette en nærmere undersøgelse i udvalget.

(Kort bemærkning).

Ole Vagn Christensen (S):

Når jeg beder om ordet her, er det foranlediget af det, som hr. Jens Peter Jensen fra venstre efterlyste, nemlig højrekræfterne. Det har altid været god latin, når der var konflikter på arbejdsmarkedet, at politikerne holdt sig fra dem, således at parterne kunne få ro til at forhandle. Når jeg talte om »højrekræfterne«, skyldes det, at jeg har oplevet, hvordan man har blandet sig i nogle af disse konflikter og dermed gjort dem unødvendigt lange. Og samtidig med, at man laver en almindelig politisk debat, lægger man op til, at der kan komme skærpende omstændigheder, som vi har set det i nogle af de domme, ved, at organisationslederne ikke må blande sig i en almindelig politisk debat. Det var det, jeg advarede imod, og det er det, der er baggrunden for mine bemærkninger om højrekræfterne. ip = hoved/

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til arbejdsmarkedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 48:

Forslag til folketingsbeslutning om ændring af lov om mægling i arbejdsstridigheder.

Af Ole Henriksen (SF) m.fl.

(Fremsat 29/11 84).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Arbejdsministeren (Grethe Fenger Møller):

Det foreliggende beslutningsforslag, der er fremsat af medlemmer af socialistisk folkeparti, indebærer meget væsentlige ændringer af lov om mægling i arbejdsstridigheder eller forligsmandsloven, som vi normalt kalder den. Et lignende lovforslag blev fremsat af SF i folketingsåret 1974-75. Frem til 1977 behandlede folketinget herefter jævnlig forslag fremsat af SF, VS eller DKP om ændring eller ophævelse af forligsmandsloven og lov om arbejdsretten. Jeg håber ikke, at SF med det foreliggende forslag ønsker at genoplive det, jeg vil betragte som en uheldig tradition.

Dengang fik forslagene kun støtte fra de nævnte partier. Forholdet er jo det, at forligsmandsloven sammen med arbejdsretsloven er en del af det arbejdsretlige system. Der er tale om en lovgivning, som arbejdsmarkedets parter har haft en afgørende indflydelse på, og som spiller en væsentlig rolle i samarbejdsforholdet mellem parterne og for deres muligheder for at få løst overenskomstspørgsmålet på fredelig vis. Det har således været et gennemgående træk i udviklingen af mæglingsreglerne her i landet, at ændringer i denne lovgivning er sket efter initiativ fra de faglige organisationer.

Det ville være et helt umotiveret brud på denne gode tradition, hvis folketinget vedtog væsentlige ændringer i forligsmandsloven uden om arbejdsmarkedets parter. Mig bekendt har der i de senere år ikke været ytrede ønske om en revision af forligsmandsloven fra hovedorganisationerne på arbejdsmarkedet.

Jeg agter ikke at kommentere de enkelte elementer i beslutningsforslaget, men jeg kan ikke lade være med at udtale en stille undren over, at et parti som SF, der normalt udtaler sig meget stærkt imod statslige indgreb, der berører aftaleforhold på arbejdsmarkedet og arbejdsmarkedsorganisationernes interne forhold, nu ved lov vil fastsætte, hvilke afstemningsregler organisationerne skal anvende.

Jeg må på regeringens vegne afvise dette forslag.

Kaj Poulsen (S):

Også jeg må konstatere, at vi har en stor genbrugsdag her i dag i folketinget. Dette forslag har jo efterhånden været behandlet utrolig mange gange, uden at der er kommet noget ud af det, og jeg forstår ikke, hvorfor SF bliver ved. Jeg kunne forstå, at man, dengang man havde den store konkurrence med DKP og VS om dette, kørte de forslag for at markere sig om det, man mente var den rigtige måde. At det fortsætter, forstår jeg ikke.

Forslaget kommer netop under en overenskomstforhandling, hvor flertallet af fagorganisationerne har besluttet, at der skal køres centrale forhandlinger. Man kører altså forhandlingerne centralt for at få kollektive overenskomster, men hvis dette forslag fra SF blev vedtaget, ville man ikke kunne få disse kollektive overenskomster til afstemning under ét. Nu har fagforeningerne altså besluttet, at de vil køre det sammen, og så fremsætter SF et forslag, som efter min opfattelse er utrolig uigennemtænkt, fordi netop forligsmandsloven og arbejdsretsloven bygger på de aftaler, der findes i arbejdsmarkedets hovedaftale. Hvis vi skal have disse systemer til at fungere, skal vi i hvert fald have disse organisationer med til at ændre tingene i enighed.

Vi vil afvise dette forslag; vi mener ikke, at der er nogen begrundelse for at gennemføre det, og også jeg undrer mig over, at SF vil bryde ind i foreningsfriheden i dette land